

УДК 316.334.3:324+330.1(477)

Р.В. Яковенко, канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет

„Правила гри” на політичному ринку України: теоретико-економічне обґрунтування

У статті здійснено спробу розпочати аналіз політичних відносин в Україні з погляду теоретико-економічних понять і категорій, розглянути закономірності дії політичного ринку.

політичний ринок, політичний попит, політична пропозиція, корупція, політична та економічна рівновага

Р.В. Яковенко

Кіровоградський національний технічний університет

„Правила игры” на политическом рынке Украины: теоретико-экономическое обоснование

В статье осуществлена попытка начать анализ политических отношений в Украине со стороны теоретико-экономических понятий и категорий, рассмотреть закономерности деятельности политического рынка.

политический рынок, политический спрос, политическое предложение, коррупция, политическое и экономическое равновесие

Постановка проблеми. У сучасних умовах саме політична діяльність в Україні здійснює абсолютний вплив на стан національно-економічного розвитку країни. Починаючи з кінця 2004 року ми можемо спостерігати короткострокові спалахи політичної та громадянської активності широких верств населення, які викликались надмірним нехтуванням інтересів громадян, поширенням економічних та суспільно-політичних криз.

Концепція людського потенціалу визначає активізацію політичних стосунків всередині населення та на рівні „населення-влада” у разі переростання „людини економічної” в „людину творчу”, зменшення часу, що людина витрачає на працю внаслідок автоматизації виробництва та поширення творчої та інтелектуальної діяльності в загальній структурі зайнятості населення. Відтак, політика та громадська діяльність виступає однією зі сфер, що сприяють реалізації людського потенціалу в сфері нематеріального виробництва.

Найцікавішим є те, що доволі повільні темпи розвитку інтелектуальної і творчої праці в Україні викликають зростання політичної активності населення набагато швидшими темпами, ніж в інших країнах, які досягли певних успіхів на шляху до постіндустріального суспільства. Відтак, політична дійсність сьогодення входить у протиріччя з теоретико-економічними дослідженнями (в тому числі й тими, які здійснював автор), все це зумовлює актуальність та значення обраної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корисними дослідженнями у цій сфері є праці Й. Шумпетера, А. Маршалла, Д. Белла та Г. Маркузе; аналіз окремих аспектів зазначеної проблематики в сучасних пост-радянських умовах здійснювали В. Мандибура, М. Павловський, А. Єришев, В. Гвоздецький, В. Пихтін, Р. Яковенко.

В Україні широко поширені дослідження в галузях політології, політичного маркетингу та політичного менеджменту, але синергетичне дослідження політичного

ринку України як економічної, політичної, соціальної та етичної системи відносин здійснюється вперше.

Метою цієї статті є визначення принципів та закономірностей, що формують середовище взаємодії політичних відносин у структурі сучасного українського суспільства на основі концепцій індустріального та постіндустріального суспільства.

Виклад основного матеріалу. Одним з визначних теоретико-методологічних ґрунтів сучасного інституціоналізму, як визначальної та найперспективнішої економічної теорії сьогодення, є ідеї Фабіанського товариства щодо еволюційної зміни суспільства шляхом реформ, що здійснюються парламентом [4, с. 424]. В той же час „старий” інституціоналізм рухався від права та політики до економіки [4, с. 452], а сучасний інституціоналізм, одним з визначальних напрямів якого є теорія суспільного вибору, наголошує на втратах, що породжуються діяльністю політичних інституцій [4, с. 454]. Спробуємо розглянути цю залежність як у дедуктивному, так і в індуктивному напрямках.

Політичний ринок – це система відносин, які визначають пропонування політичних ідей та програм політичними суб’єктами (партіями, громадськими рухами та організаціями, кандидатами на різні посади, отримання яких визначається шляхом голосування) та їх сприйняття чи ігнорування мешканцями певної території, на якій відбуваються ці відносини, та які мають відповідні права. Так само, як і звичайний ринок, він діє в умовах обмеженості політичних та суспільних ресурсів, до яких слід віднести: час, матеріальні фактори реалізації політичної боротьби (оточуюче середовище сучасної людини) і, найголовніше, – кількість голосів виборців, наявність та обсяг яких визначаються двома складовими:

- а) кількістю наявних (зареєстрованих) виборців, що мають відповідне право волевиявлення;
- б) їх явкою до місць голосування.

Саме остання складова в Україні доволі часто підлягає маніпулюванню та викривленню дійсної картини, що суттєво ускладнює формування „правил гри” на політичному ринку. Прагнення розширити поле політичної конкуренції ліквідує загальні підходи щодо організації політичного процесу в Україні.

Сократ (469-399 рр. до н. е.) аналізуючи різні класифікації форм держави, правильною і моральною вважав лише аристократію, яку він характеризував як владу невеликої кількості освічених та моральних людей [3, с. 18]. До організації виборів завжди мають відношення різні представники домінуючих політичних сил. Враховуючи величезну кількість порушень на виборах та проблеми при підрахунках голосів, можна однозначно стверджувати, що за роки незалежності в Україні не сформувалась система морально орієнтованого управління державою. Така ситуація знищує перспективи розвитку країни через неможливість формування адекватної цивілізованої системи державного управління.

Зважаючи на те, що політика та економіка пов’язані дуже щільно, складно визначити причинно-наслідковий зв’язок між політичною та економічною стабільністю. Зрозуміло, що порушення однієї з них призводить до руйнування іншої – що неодноразово було доведено історією.

Під політичною стабільністю слід розуміти відповідність потребам населення (політичного попиту) адекватних та зрозумілих політичних сил, кандидатів у відповідній кількості для реалізації своїх політичних програм (політичної пропозиції). Однак, розглянемо ці категорії детальніше.

Політичний попит (так само як і попит економічний) визначається потребами населення у відповідності до його наявних проблем в економічній, соціальній, культурній та інших сферах. Ціна, що „сплачує” споживач політичних послуг – це його

голос (реалізація права вибору) та прихильність.

Політична пропозиція – це пропонування своїх здібностей у вирішенні актуальних проблем певної частки населення визначеними політичними суб'єктами. Унаслідок перемоги на виборах, суб'єкт політичних відносин отримує владні повноваження, кредит довіри та певні зобов'язання.

За визначенням Й. Шумпетера: „демократичний метод – це такий інституціональний пристрій для прийняття політичних рішень, в якому індивіди набувають владу приймати рішення шляхом конкурентної боротьби за голоси виборців” [14, с. 667]. Також він писав, що: „...існують випадки, коли політична машина не може сприймати певні проблеми, оскільки вище керівництво урядових та опозиційних сил не бачить їх політичної цінності або ця цінність є сумнівною” [14, с. 680]. Механізм прямого волевиявлення (голосування) спрямований саме на реалізацію потреб особистих споживчих та політичних одиниць.

Слід зазначити, що політична діяльність виокремилась у окрему сферу управління через об'єктивні причини. Загальною базою, на якій виник бюрократизм, є посилення об'єктивної необхідності суспільного поділу праці й виділення на цій основі суспільного управління в особливу сферу суспільно-виробничої діяльності [7, с. 13]. Тому, дуже багато політичних процесів можна розглядати через призму економічних законів. Але, тривалий час завданням управління політичною системою є саме відокремлення бізнесу від влади.

Ще у 2006 році професор В. Мандибуря ставив такі питання, які й досі не розв'язано: „...де і у чому криються точки перетинання інтересів бюрократії та нових власників, передусім олігархів, і яким чином можливо їх розімкнути в інтересах соціально-економічного розвитку України? Які наслідки чекають Україну за умови продовження існування вітчизняного феномену, коли існує унікальна можливість поєднання у одній особі олігарха і бюрократа? У чому полягають тенденції та закономірності кланово-корпоративного об'єднання бізнесу і влади, та яким чином здобуваються панівні позиції бізнесу в інститутах представницької, виконавчої та судової влади [7, с. 13]?” Отже, говорячи про відокремлення економічних функцій – треба усвідомлювати їх дійсну, а не показову глибину.

Економічні закони – це визначені, зафіксовані в часі багатоповторювальні події, які мають об'єктивний характер, і, як правило, не залежать від втручання людини [18, с. 37]. Проте далеко не всі з них можуть бути використані при обґрунтуванні політичних процесів.

Закон Сея – одна з класичних точок зору, згідно якої виробництво продукції (пропозиція) автоматично викликає відповідний обсяг попиту [20, с. 72]. Цей закон неодноразово підлягав критиці з боку послідовників Сея, а в політиці прихильності декількох осіб недостатньо для отримання влади. Однак початок політичної активності спроможний сприяти нарощенню популярності та отриманню політичних „балів”.

У країнах розвинутої демократії та домінування ринкових економічних цінностей, політика є засобом обслуговування економічних процесів, в тому числі й внесення певних корекцій для ліквідації ринкових дисфункцій. В Україні сьогодні все відбувається навпаки – економічні ресурси є заручником політичної системи і використовуються саме для ігнорування „правил гри” на політичному ринку. Відтак, в Україні інструментами політичної боротьби виступають не лише аргументи, політичні програми, агітація та переконання, а й відверто антизаконні способи: використання грошей, залякування, саботаж – тобто інструменти несумлінної конкуренції.

Також у процесі політичної конкуренції доволі часто політичні партії та різноманітні кандидати намагаються позиціонувати себе, як сегмент ринку монополістичної конкуренції, наголошуючи на їх суттєву кількість та наявність якісних

відмінностей. Але, як доводить практика, в Україні існує декілька потужних внутрішніх політичних систем (комусь більше до вподоби поняття „клан”), які насправді маніпулюють більшістю політичних процесів. А враховуючи той фактор, що метою організації політичного процесу є отримання доходу, що багаторазово перевищує економічний прибуток, можна зробити такий проміжний висновок. Політичний ринок України (як загальнодержавний так і окремі територіальні) сьогодні являє собою олігополістичну структуру, яка характеризується такими рисами: декілька представників з високою концентрацією влади і капіталу та випуск стандартизованої продукції [6, с. 451] (принцип політичної поведінки). Відтак фактором формування прозорих і відповідальних „правил гри” на політичному ринку є демонополізація власності на економічні ресурси.

Політична ідеологія і практика у процесі історичного розвитку країн світу ґрунтувалися на двох ідеях: національній і соціальній [17, с. 125]. У першому разі йдеться про ліберальне сприяння розвитку особистої ініціативи, в другому – про державне піклування щодо рівня життя громадян. Останнє доволі часто підміняється вирішенням усіх проблем населення, у тому числі й політичного вибору, тобто фактично йдеться про його позбавлення. Отже, сприяти розвитку демократії плюралізму та вільному волевиявленню громадян спроможна лише державна стратегія, основою якої є національна ліберальна ідеологія, особливо в умовах сучасної України.

Прийнято вважати, що ринкова економіка досконалої конкуренції позбавлена морального впливу, її єдиним мотивом виступає отримання грошей. Як пише Василь Пихтін: „у розрізі моралі ринок з його механізмом і функціями є основою відчуження людини від людини, оскільки він формує такі суспільні відносини, в яких основними та головними є сили радикального індивідуалізму та жорсткого еґоїзму [13, с. 41]. І це, незважаючи на те, що головним завданням держави в економіці є розподіл регулюючих функцій між ринком і Урядом [19, с. 44].

Виходить, що якщо держава не втручається в механізм політичного ринку – він є аморальним та еґоїстичним. Якщо ж держава посилює своє втручання з метою створення преференцій для певних елементів системи, а не встановлення єдиних „правил гри” – аморальність перетворюється на абсурдну систему задоволення своїх особистих потреб. Отже, перший висновок – державне втручання в політичний ринок сьогодні в Україні – це шлях до погіршення наявної ситуації.

У книзі американського соціолога Р. Хігінса „Сьомий ворог” (R. Higgins. The seventh enemy. The human factor in the global crisis. – L., 1978) саме наголошується на тих „ворогах”, які привели людство до глобальної кризи. Перші шість: зростання народонаселення, недовироблення продуктів їжі, вичерпність природних ресурсів, забруднення довкілля, неконтрольоване розповсюдження ядерної технології, стихійний розвиток науки і техніки. Сьомим соціолог називає людську природу, якій, на його погляд, притаманні: політична інерція, еґоїзм, жорстокість, байдужість до горя і страждання, нетерплячість, низька загальна культура спілкування [12, с. 47]. Всі ці риси характеризують „дикий капіталізм”, систему організації ринкових відносин, позбавлену державного втручання. Але не все так просто.

К. Матусевич зазначає наступне: „векторна аморальність напрямків механізму дії існуючої ринкової економічної системи вникає як суперечність між випереджаючим розвитком знань, порівняно з моральністю людства. Людство духовно ще не готове для управління тими силами природи, які воно має в своєму розпорядженні [10, с. 54]”. Отже, одним із чинників втрати моральності є випередження здібностей суспільства порівняно з усвідомленням їх ролі. Однак, не слід забувати, що в умовах низького рівня життя, далеко не все населення має здатність до придбання останніх досягнень НТП та отримання освіти. Отже, сьогодні аморальність – це властивість обраних.

Німецько-американський філософ і соціолог Герберт Маркузе (1898-1979 рр.) наводив таку характеристику індустріальної стадії людської цивілізації: „під впливом технології культура, політика та економіка зливаються у всеосяжну систему, котра поглинає або відкидає всі альтернативи. Продуктивність і зростаючий потенціал цієї системи стабілізують суспільство і утримують технічний прогрес у межах свого панування” [8, с. 93]. Тобто, в умовах індустріальної цивілізації, єдиною метою сучасної суспільної системи є отримання прибутку в межах наявного прогресу. Тобто, формування цивілізованих політичних „правил гри” стане можливим лише за умови формування та поширення засад постіндустріального суспільства, що відбудеться лише у разі формування суспільної потреби у знанні та культурі. Висновок другий – привести „правила гри” на політичному ринку у відповідність до цивілізованих норм можна буде у разі домінування в суспільстві нематеріальних потреб, тобто поширення рис інформаційної економіки.

У ринковій економіці відсутній дуалізм „індивід – суспільство”, хоча людина завжди залучена до солідарних структур: родини, релігійної, наукової, спортивної громади, партій, трудового колективу, навіть корумпованої, організованої шайки злочинців [11, с. 44]. Отже, на відміну від індивідуальних рішень щодо споживання економічних товарів, рішення політичні доволі часто приймаються колективно. Відтак у політичній сфері формується не індивідуальна, як в економіці, а суспільна відповідальність за прийняте політичне рішення.

Адміністративний ресурс, як фактор політичного тиску на виборців, розглядається окремими російськими науковцями як чинник зростання підприємництва. Ж. Леонова стверджує, що: „адміністративний ресурс і крупний бізнес також мають відіграти свою роль у розвитку російського малого та середнього підприємництва” [5, с. 17]. Правда, при цьому вона говорить про розвиток наукомісткого бізнесу, і ця думка є її особистою. Україна поки що не знає жодного випадку якісного застосування адмінресурсу.

Головним політичним фактом другої половини ХХ століття було розширення економік, керованих державою (state-directed economies) [1, с. 269]. В останній чверті ХХ століття ми рухаємося до суспільств, керованих державою (state-managed societies) [1, с.269]. Але закономірності ліберального розвитку ХХІ століття вимагають послаблення ролі держави в економічних та політичних процесах, оскільки посилена бюрократизація призводить до зростання корупційної складової суспільних процесів.

Корупція – це відображення стану суспільного організму, а тому її визначення як параметра, який показує рівень розбалансування соціального механізму в своїй основі, має під собою реальний ґрунт, хоч і не розкриває всіх суспільних факторів цього явища [2, с.124]. Основні елементи корупції – це підкуп, зловживання службовим становищем, неправомірне надання (отримання) пільг і переваг, використання влади для незаконного заволодіння чужим майном та ін. [2, с. 124].

Політичні негативні наслідки корупції проявляються в тому, що вона:

- змінює сутність політичної влади, знижує рівень її легітимності як усередині держави, так і на міжнародній арені;
- порушує принципи її формування і функціонування, демократичні засади суспільства і держави;
- підриває політичну систему;
- породжує відчуження влади і народу, знижує залежність держави від її громадян;
- дестабілізує політичну ситуацію;
- підпорядковує державну владу приватним та корпоративним інтересам, насамперед інтересам корумпованих угруповань і кланів [2, с. 125]. Отже одним із

важелів зменшення корупції у політичній та економічній системах є не зростання ролі держави у контролі за політичними процесами, а формування ефективних механізмів громадського контролю та затвердження їх законодавчо.

Дослідження господарського механізму як системи заходів регулювання економічних відносин і розвитку продуктивних сил, здійснюється сьогодні з боку зовнішніх об'єктивних факторів, таких як ринкове саморегулювання та державне втручання у перебіг економічних процесів. Але первинне рішення щодо активності та принципів реалізації економічного та людського потенціалу належить людині, відбувається на нанорівні економічних відносин, до моменту втручання у цей процес ринкових чи державних регулюючих механізмів [16, с. 148]. Отже, формування цивілізованих „правил гри” можливе у разі еволюційного зростання сучасної людини, тобто це – еволюційний фактор.

Рівновага на політичному ринку формується у тому разі, якщо очікування та потреби виборців збігаються з можливостями їх реалізувати суб'єктами, що претендують на владу. Але низький рівень поінформованості щодо діяльності політичних сил та приналежності окремих кандидатів до них, можуть руйнувати таку рівновагу через випадковий механізм.

Як писав А. Маршалл: „у випадковій торговій угоді ... наприклад коли житель лісної глухомані обмінює каное на рушницю, рідко можна зустріти те, що можна було б назвати рівновагою пропозиції та попиту; тут, напевне, має місце граничне задоволення з обох боків...” [9, с. 343]. Так само, мажоритарна система в Україні доволі часто демонструє саме такий механізм досягнення політичної рівноваги всупереч партійним уподобанням громадян. Останній висновок: люди часто-густо здійснюють вибір у відповідності до поточних актуальних потреб без урахування перспективи такого вибору.

Така проблема може бути розв'язана через поглиблення теоретичного знання в сучасних умовах. Вивчення прикладних спеціалізованих аспектів функціонування економічної системи спрямовується на отримання прибутку, доволі часто з ігноруванням норм моралі та закону, при цьому визначальні, фундаментальні питання щодо функціонування людини і економіки залишаються при цьому без відповіді. Так, проблема пізнання законів господарського життя підміняється короткостроковим, інколи одноразовим актом прибуткової угоди [15, с. 22]. Зараз, як ніколи, важливим є приділення ролі пізнанню саме економічної теорії, яка дає змогу обґрунтовувати дедалі ширші кола сучасного суспільного життя.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Незважаючи на поширення громадсько-політичної активності жителів України (що свідчить про поширення рис „людини творчої”) спостерігається чітке домінування економічної мотивації в організації політичних процесів взагалі та виборів зокрема (що демонструє риси „людини економічної”). Яскраво виражене економічне спонукання щодо участі у політичних процесах в сучасній Україні свідчить про слабкі механізми громадянського контролю за політичною ситуацією та недотримання норм права та Конституції правлячим політичним класом.

Подальші дослідження у цій галузі дозволять поглибити аналіз політичного ринку, політичного попиту і пропозиції, механізмів їх взаємодії, розробити ефективні важелі формування цивілізованих „правил гри” на політичному ринку та узагальнити теоретико-економічне обґрунтування інших політичних процесів.

Список літератури

1. Белл Д. Культурні суперечності капіталізму / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : Віталій Лях. – К. : Либідь, 1996. – С. 251–274.

2. Гвоздецький В. Д. Корупція – відображення стану суспільного організму / В. Д. Гвоздецький // Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. – 2011. – № 3–4. – С. 124–132.
3. Єришев А. О. Історія політичних і правових вчень : навч.–метод. посіб. / Єришев А. О. – К. : МАУП, 1998. – 116 с. – Бібліогр. : С. 112–113. – Рос.
4. Історія економічних учень : підруч. : у 2 ч. / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання. – 2006. – Ч. 2. – 575 с.
5. Леонова Ж. К. Кластерный подход в подготовке и переподготовке малого и среднего предпринимательства в условиях инновационного развития экономики / Ж. К. Леонова // Materialy VII mezinarodni vedecko–prakticka konference [„Aktualni vymozenosti wedy – 2011“]. (Прага, Чехія, 27 червня – 5 липня 2011 р.). – Praha : Publishing House „Education and Science” s.r.o., 2011. – Dil 6 : Ekonomicke vedy. – С. 14–20.
6. Макконелл К. Р. Экономикс : принципы, проблемы и политика [Пер. с англ. 11-го изд.] / К. Р. Макконелл, С. Л. Брю. – К. : ХаГар, 2000. – 785 с.,: табл., граф.
7. Мандибуря В. О. Бюрократія в системі відносин власності / В. О. Мандибуря // Теорії мікро-макроекономіки. – 2006. – Вип. 25. – С. 13–20.
8. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства / Герберт Маркузе // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : Віталій Лях. – К. : Либідь, 1996. – С. 87–134.
9. Маршалл А. Основы экономической науки / Альфред Маршалл ; [предисл. Дж. М. Кейнс ; пер. с англ. В. И. Бомкина, В. Т. Рысина, Р. И. Столпера]. – М. : Эксмо, 2007. – 832 с. – (Антология экономической мысли).
10. Матусевич К. М. Моральні чинники економічного відтворення суспільства / К. М. Матусевич // Materialy VII Miedzynarodowej naukowo–praktycznej konferencji [„Naukowa mysl informacyjnej rowieki – 2011“]. (Перемишль, Польща, 07-15 березня 2011 р.). – Przemysl : Nauka i stadia, 2011. – Vol. 7 : Ekonomiczne nauki. Panstwowy zarzad. – С. 54–57.
11. Павловський М. Макроекономіка перехідного періоду : Український контекст / Михайло Павловський. – К. : Техніка, 1999. – 336 с.
12. Палеха Ю. І. Культура управління та підприємництва : навч.–метод. посіб. / Ю. І. Палеха, В. О. Кудін. – К. : МАУП, 1998. – 96 с. – Бібліогр. : С. 89–92.
13. Пыхтин В. Я. О рынке, „рыночном человеке” и морали. (Наблюдения, размышления, выводы) / Василий Пыхтин. – Кировоград : КНТУ, 2011. – 76 с.
14. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Йозеф Алоиз Шумпетер ; [предисл. В. С. Автономова ; пер. с нем. В. С. Автономова, М. С. Любского, А. Ю. Чепуренко ; пер. с англ. В. С. Автономова, Ю. В. Автономова, Л. А. Громовой, К. Б. Козловой, Е. И. Николаенко, И. М. Осадчей, И. С. Семененко, Э. Г. Соловьёва]. – М. : Эксмо, 2007. – 864 с. – (Антология экономической классики).
15. Яковенко Р. В. Дія економічних законів в теорії людського потенціалу / Роман Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 3. – С. 22–31.
16. Яковенко Р. В. Морально-етичні фактори формування господарського механізму нанорівня як одна з характеристик людського потенціалу / Роман Яковенко // Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право. – 2010. – № 2. – С. 148–152.
17. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.
18. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.] – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
19. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
20. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – Кіровоград : ТОВ „Поліграф-Сервіс”, 2007. – 132 с.

R. Yakovenko

Kirovograd National Technical University

Political Market Regulations in Ukraine: theoretically-economic basing

Article object – is to determine the principles and trends, which are forms the habitat of interaction of political relations in a modern Ukrainian society, using the conceptions of industrial and post-industrial societies.

In the article the author made a try to start analyzes of Ukrainian political relations from the view of theoretical economy. Follow definitions were formulated: political market and its equilibrium, political demand and the political demand price, political supply and the real situation in political competition in Ukraine. The role

of government in organizing of political processes and a corruption, as its result, has been analyzed. Also, the writer paid attention to problems of transforming modern Ukrainian society, according to conception of post-industrial civilization.

As a result, we say: main barriers of forming „fair play” regulations of Ukrainian political market today are: monopolizing tendencies in a production resources ownership, slow tempo of forming citizen society, dominating of material needs under the un-material needs of society, which is based on the low life-living.
political market, political demand, political supply, corruption, political and economical equilibrium

Одержано 12.04.13

УДК 005.95:331.5

О.М. Левченко, проф., д-р екон. наук, О.В. Ткачук, канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Активізація співпраці роботодавців та ВНЗ як чинник удосконалення стратегії розвитку підприємств машинобудування

У статті розглянуто основні питання та проблеми формування стратегії сталого розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств на інноваційних засадах. Висвітлено види стратегій розвитку підприємств, етапи стратегічного планування на підприємстві, сутність традиційної та сучасної моделей взаємодії підприємств та ВНЗ. Розроблено пропозиції щодо активізації співпраці роботодавців та ВНЗ як чинника вдосконалення стратегії розвитку машинобудівних підприємств.
стратегія розвитку, машинобудування, роботодавці, вищі навчальні заклади

А.Н. Левченко, О.В. Ткачук
Кіровоградский национальный технический университет

Активизация взаимодействия работодателей и ВУЗов как фактор усовершенствования стратегии развития предприятий машиностроения

В статье рассмотрены основные вопросы и проблемы формирования стратегии устойчивого развития отечественных машиностроительных предприятий на инновационных принципах. Отражены виды стратегий развития предприятий, этапы стратегического планирования на предприятии, сущность традиционной и современной моделей взаимодействия предприятий и ВУЗов. Разработаны предложения относительно активизации сотрудничества работодателей и ВУЗов как фактора совершенствования стратегии развития машиностроительных предприятий.
стратегия развития, машиностроение, работодатели, высшие учебные заведения

Аналіз особливостей практичної діяльності вітчизняних підприємств машинобудування свідчить, що значна їх кількість працюють без належного обґрунтування стратегії розвитку. Це призводить до зниження конкурентного потенціалу підприємств у довгостроковій перспективі, низького рівня створеної доданої вартості. Орієнтованість підприємств на досягнення лише поточних цілей, забезпечення можливостей для підтримки свого функціонування у короткостроковому періоді призводить до втрати багатьох конкурентних переваг на національному та міжнародному ринках.